

Lausuntopalvelu
lausuntopalvelu.fi

Dnro VN/34515/2024

Lausunto kommentointipyyntöön Sivistyksestä suunta Suomelle - korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää kommentteja 15.4.2026 mennessä lausuntopalveluun Sivistyksestä suunta Suomelle - korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiosta vuoteen 2040. Visiotyötä on valmisteltu laajassa sidosryhmäyhteistyössä ja valmistelua on ohjannut ministeri Talvitien puheenjohtama ohjausryhmä sekä tukenut valtioneuvoston asettama parlamentaarinen seurantaryhmä.

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuu seuraavaa.

Vision tavoitteet ja toimenpidesuosituks

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko **tavoite** perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota?
Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden asemoiminen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen perustaksi on kannatettava linjaus.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä **toimenpidesuosituksissa** tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä tulisi vahvemmin tunnistaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen alueellinen saavutettavuus ja alueellinen vaikuttavuus osana sivistystehtävää. Alueellinen näkökulma tukee koulutuksellista yhdenvertaisuutta. Sivistys, demokratia ja tieteen vapaus edellyttävät, että korkeakoulutus ja tutkimus ovat saavutettavia koko maassa ja että niiden vaikuttavuus ulottuu eri alueille.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille

Onko **tavoite** perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on pääosin perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota. Nuorten koulutuspolkujen sujuvoittaminen ja koulutustason nosto ovat keskeisiä, mutta suuressa osassa Suomea nuorten ikäluokat ovat verrattain pienet ja tavoitetta tulisi tarkastella nuorten ohella koko työikäisen väestön näkökulmasta. Osaamistason vahvistaminen ja osaavan työvoiman saatavuudesta huolehtiminen edellyttää joustavia mahdollisuuksia korkeakoulutukseen myös jo työelämässä oleville.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä **toimenpidesuosituksissa** tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksukset ovat pääosin oikeansuuntaisia, mutta painottuvat vahvasti nuoriin. Niitä tulisi täydentää vahvistamalla työikäisille suunnattuja joustavia opintopolkuja, tutkintoa pienempiä osaamiskokonaisuuksia ja niiden jatkumoa tutkintoihin sekä huomioimalla alueellinen saavutettavuus osana koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja alueiden elinvoimaa.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa

Onko **tavoite** perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu ja kunnianhimoinen, ja sen sisällössä on tunnistettu keskeiset tekijät koulutustason ja T&K-henkilöstön osuuden kasvattamiseksi, korkeatasoisen tutkimuksen vahvistamiseksi sekä kansainvälisen veto- ja pitovoiman lisäämiseksi. Muotoilussa on kuitenkin syytä korostaa, että tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä, jotka turvaavat väestö- ja elinkeinorakenteeltaan erilaisten alueiden kehittämisedellytykset koko Suomessa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä **toimenpidesuosituksissa** tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Erityisesti asetettuja tavoitteita Suomen T&K-henkilöstön määrän ja koulutustason nostamiseksi voidaan pitää perusteltuina ja kannatettavina. Vision tavoite nuorten korkeakoulutettujen aikuisten osuuden nostamisesta 60 prosenttiin edellyttää korkeakoulutuksen saavutettavuuden varmistamista koko maassa, ei ainoastaan jo valmiiksi kasvavilla alueilla, ja tämä näkökulma tulisi huomioida myös toimenpiteissä. Koulutus- ja tutkimusmahdollisuudet on tärkeää nähdä keskeisinä elinvoimaa vahvistavina tekijöinä, joiden kautta turvataan koko Suomen kasvu ja menestys.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko **tavoite** perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain

4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu ja ajankohtainen osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota. Kovenevaan kansainväliseen kilpailuun vastaaminen ja laadun vahvistaminen edellyttävät korkeakoulujen profiloitumista ja työnjaon syventämistä. Korkeakoulujen erikoistumisen ja yhteistyön vahvistaminen on tarpeen koulutuksen ja tutkimuksen laadun, vaikuttavuuden ja kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi. Myös päällekkäisyyksien purkaminen ja työnjaon selkeyttäminen ovat kannatettavia tavoitteita.

Etelä-Savon maakuntaliitto korostaa kuitenkin, ettei erikoistuminen saa johtaa koulutuksellisen tai tutkimuksellisen saavutettavuuden heikkenemiseen tai osaamisperustan kaventumiseen harvemmin asutuilla alueilla. Tavoitetta olisi perusteltua muotoilla siten, että erikoistuminen ja yhteistyö tukevat koko maan osaamistarpeita ja alueellista elinvoimaa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä **toimenpidesuosituksissa** tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

1 kyllä, täysin

2 kyllä, pääosin

3 vain osittain

4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksissa on tunnistettu keskeisiä keinoja, kuten korkeakoulujärjestelmän uudistaminen, koulutusvastuusäntelyn tarkastelu, yhteistyön vahvistaminen sekä korkeakoulujen erikoistumisen tukeminen. Myös digitaalisten ratkaisujen ja infrastruktuurien kehittäminen tukee uudistumista.

Toimenpiteitä voi pitää kannatettavina, mutta korkeakoulujen erikoistumista tuli tarkastella myös alueellisen vaikuttavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta. Erityisen tärkeitä ovat yhteistyörakenteet, jotka tukevat myös pienten korkeakoulupaikkakuntien ja alueellisten osaamiskeskittymien kehittymistä.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko **tavoite** perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

2 kyllä, pääosin

3 vain osittain

4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Rahoituksen monipuolistamista koskeva tavoite on pääosin perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota, mutta sen toteuttamisessa on tärkeää turvata riittävä ja pitkäjänteinen julkinen perusrahoitus erityisesti alueilla, joissa yksityisen ja kansainvälisen rahoituksen mahdollisuudet ovat rajallisempia.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

- 1 kyllä, täysin
- 2 kyllä, pääosin**
- 3 vain osittain
- 4 ei lainkaan.

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksukset ovat pääosin oikeansuuntaisia, mutta niitä tulisi täydentää siten, että rahoitusjärjestelmä huomioi korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden, ehkäisee toiminnan liiallista keskittymistä ja tukee koko maan osaamis- ja elinvoimapohjaa.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 tunnistaa laajasti sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden merkityksen, mutta alueellinen saavutettavuus ja alueilla syntyvä koulutuksen ja tutkimuksen vaikuttavuus eivät nouse esiin omana näkökulmanaan tai toimenpidekokonaisuutenaan. Alueellinen ulottuvuus jää välilliseksi ja hajanaiseksi, ja olisi perusteltua nostaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen alueellinen saavutettavuus ja vaikuttavuus osaksi vision tavoitteita ja toimenpidekokonaisuutta. Koko maan kattava korkeakoulu- ja tutkimusjärjestelmä tukee koulutuksellista yhdenvertaisuutta, osaamisen uudistumista ja alueiden elinvoimaa.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Ei kommentoitavaa.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Visio ja sen toimenpiteet muodostavat kokonaisuutena johdonmukaisen ja perustellun kokonaisuuden. Visio on arvopohjaltaan vahva ja

painotukset ovat pääosin oikeansuuntaisia. Vision vaikuttavuutta vahvistaisi kuitenkin alueellisen näkökulman nykyistä systemaattisempi huomioiminen.

9. Muut kommentit

Ei kommentoitavaa.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Heini Utunen
maakuntajohtaja

Anne Kokkonen
aluekehityspäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.